

VOSSEN VANGEN VALT NIET MEE. 'EENOOG' FOPT EN WORDT GEFOPT

Jaap Mulder

De afgelopen vier jaar heb ik me intensief beziggehouden met de vossen van het duingebied tussen Katwijk en Den Haag. Het Duinwaterbedrijf Zuid-Holland dat deze duinen beheert, deels samen met Staatsbosbeheer, wilde graag weten hoeveel vossen er zitten, wat ze eten, wat ze doen enzovoort. Met een ploegje enthousiaste medewerkers gingen we er tegenaan. Als je iets wilt weten over het leven van vossen, kun je ze het beste een zender omhangen. Je kunt ze dan op afstand en in het donker volgen zonder ze te storen. Om ze een zender te kunnen geven moet je ze echter eerst vangen. Door gebruik te maken van de kennis van anderen en lerend van je eigen ervaringen, lukt dat op den duur wel aardig. Maar zodra je denkt, ik kan het, is er een vos die je te slim af is.

Na het vangen van zo'n zestig volwassen vossen is het vangen van nóg weer een vos niet meer zo spannend. Ook is het niet erg moeilijk meer, als je weet hoe het moet. Alleen, het is meestal toeval welke vos je vangt, je kunt niet kiezen. Opvallend is dat je dikwijls vossen vangt die blijkbaar even een uitstapje maken buiten hun vaste woongebied. Als je dan na het loslaten hun zendersignaal gaat opzoeken, blijken ze helemaal niet in het onderzoeksgebied te leven maar een paar kilometer verderop. Blijkbaar trappen ze gemakkelijker in onze vallen als ze niet in hun eigen territorium rondlopen, waar ze elk plekje van haver tot gort kennen.

Niet te volgen

In het vossenonderzoek laat de techniek

Vossen slapen niet vaak in een hol. Ze gebruiken hun holen vooral om jongen te werpen en op te laten groeien. Holen maken hen kwetsbaar voor de mens: ze kunnen uitgegraven worden. Foto Jaap Mulder

het soms afweten. Dan houdt een zender er bijvoorbeeld onverwacht vroeg mee op. Soms stopt de zender niet helemaal met zenden, maar piept hij nog af en toe, op onvoorspelbare momenten. Echt volgen kun je zo'n vos dan niet meer, maar soms merk je dat hij er nog is. Dat was het geval met vos 'Eenoog', een vrouwtje met, u raadt het al, slechts één functionerend oog. Vanaf mei 1997 was het hommeles met haar zender. Zeer onregelmatig piepend, urenlang stil, dan weer een rateltje. Kortom, niet meer te volgen.

In de daarop volgende winter bedachten we dat we haar graag weer wilden vangen om haar een nieuwe zender te geven. Ze leefde namelijk midden in het onderzoeksgebied. Het idee was dat we haar uit zouden graven als we haar een keer overdag in een hol zouden peilen. In het algemeen maken vossen weinig gebruik van holen, meestal slapen ze overdag tussen dichte begroeiing. Alleen de vrouwtjes kruipen tegen het eind van de winter van tijd tot tijd in een hol, waar ze dan vroeg in het voorjaar hun jongen werpen.

Uitgraven?

Pas op 11 maart konden we Eenoog 's middags in een hol peilen. De volgende morgen posteerde iemand zich met een ontvanger in de buurt en na ruim een uur kwam de zender van Eenoog plotseling in de lucht. Ze bleek gelukkig opnieuw in het hol te zitten. Fluks werden de schoppen gehaald, terwijl iemand op de burcht achterbleef en alvast wat struijkjes uittrok. Nog voor we terugkwamen met het materiaal meldde de 'wacht' via de portofoon dat de vos uit een van de ingangen was weggerend! Een vreemde zaak, want vossen kruipen in het algemeen, als ze uitgegraven worden, diep hun hol in.

We waren gewaarschuwd. In april betrok Eenoog een ander hol, dat er klein en eenvoudig uitzag. Hier lag onze kans! Opnieuw werd gepost tot de zender aansloeg en haar positie verraadde. Inderdaad in een klein hol dat gemakkelijk uit te graven was. Nu namen we het zekere voor het onzekere en stopten de enige ingang goed dicht met een sjaal (mensengeur!) en flink wat zand. Maar, alsof de duvel ermee speelde, nog voor de eerste schop de grond in ging had ze zich door de dichtgestopte ingang naar buiten gegraven en hadden we opnieuw het nakijken. Waarlijk een dappere en slimme vos! Maar nu had het heilig

Tot onze opluchting was het de derde keer raak en liet 'Eenoog' zich met een net vangen. Hans Frederiks haalt haar eruit. Foto Anika van Oijen

vuur ons definitief te pakken! Ook onderzoekers hebben jagersbloed...

Driemaal is scheepsrecht

Zouden we nog een derde kans krijgen? Het duurde tot begin december voor we het nog eens konden proberen. We peilden haar in een eikenbosje op een helling. Met een man of zes stelden we netten op rond het hele bosje, waarna we de terreinmedewerkers van DZH uitnodigden ons te helpen met het eruit jagen van de vos. Zo'n onderbreking van het gewone werk is altijd welkom. Bovendien ziet men elkaar dan nog eens. Maar bij de drijfjacht kwam er geen vos uit het bos. Gelukkig piepte de zender nog goed en konden we vaststellen dat Eenoog in een konijnenhol zat op een steile helling. Niet uit te graven! Dat waren we deze keer ook niet van plan.

Het hol had een stuk of zes ingangen. Op elke ingang werd een medewerker neergezet die het gat met zijn gat dichtield. Dicht om de burcht heen werd een kring van vangnetten geplaatst. Voor de vorm werd bij elke ingang even wat gegraven en toen trokken we ons stilletjes terug. Binnen een minuut kwam ze het hol uitgerend en hing ze in het net te spartelen. Gevangen dankzij haar eigen listen. Wat een mooi gezicht en wat een opluchting!